

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Seznam užitých pohádek

Srbské a černohorské pohádky

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović. Srbské lidové pohádky:

Lék proti kouzlům s. 259-260

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović a KARPATSKÝ, Dušan, ed. Pohádky:

Ďábelské mámení a boží moc s. 92-95

Tři úhoři s. 116-120

Sultánův zeť a křídlatá bába s. 250-256

PÁNEK, Jaroslav, ed. Čarodějný prsten: srbské pohádky:

Čarodějný prsten s. 5-18

Chorvatské pohádky

ERBEN, Karel Jaromír. Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských III:

Královič a víla s. 178–181

VUJKOV, Balint a DOLEŽAL, Jan, ed. Chorvatské lidové pohádky a povídky bunjevecké I:

Devět dětí každé novoluní s. 79-92

Dcera čarodějnice s. 104-109

Zlatovláska s. 110 -133

VUJKOV, Balint a DOLEŽAL, Jan, ed. Chorvatské lidové pohádky a povídky bunjevecké II:

Princezna holubice, princ holub s. 142-154

Bulharské a makedonské pohádky

ERBEN, Karel Jaromír. Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských III:

Zlatá jablka a devět pávic s. 19-29

FROLEC, Václav, ed. Bulharské lidové pohádky:

Dívka želva s. 123-126

Tři sestry s. 130-135

KARALIJEV, Angel a REINEROVÁ, Hana, ed. Pohádkový svět: Bulharské lid. Pohádky:

Chytrák Petr a Šarkán s. 196-199

Rumunské pohádky

ADĂSCĂLIȚEI, Vasile. Předů, předů pohádku: výbor z nejkrásnějších rumunských pohádek:

Vrt' se, vřetánko, bába Starucha už nepomůže s. 7-19

ISPIRESCU, Petre. Rumunské pohádky:

Nestárnoucí mládí a nesmrtelný život s. 17-23

Zakletý vepř s. 50-58

Denice a večernice s. 275-279

KAVKOVÁ, Marie: Pohádky z beránčího kožíšku: rumun. lid. pohádky: pro děti od 6 let:

Sluneční princezna s. 72-77

Řecké pohádky

KULHÁNKOVÁ, Markéta, ed. Paní moře: řecké pohádky:

Zlatý kůň s. 117-131

Dva bratři s. 87-95

Řecké pohádky, bajky a anekdoty:

Zlatozelený orel s. 45-53

Ptáček Slavíček s. 54-59

Devět divokých labutí a krásná Helena s. 79-81

Princ had s. 82-85

Dcera černokněžky s. 108-112

Trpělivý kámen s. 123-125

Čarodějnice s. 153-156

Albánské pohádky

BYTYÇI, Bajram. Përralla dhe përrallëza shqiptare:

Jetimat dhe njerka s. 138-140

ÇETTA, Anton. Përralla I:

Tri motrat s. 109-113

ÇETTA, Anton. Përralla II:

Perri-padishahi s. 56-60

Plaka dhe vajza jetime s. 67-68

Kunata e keqe s. 153-155

Djali qe pa anderr, se do të bahet dhander i mbretit s. 166-169

Peshkatari dhe e Bukura e dheut s. 189-192

Folklor shqiptar: Proza popullore, v. I:

Mbreti e bujku mjek 439-440

Folklor shqiptar: Proza popullore, v. III:

Vajza me trëndafile dhe margaritarë s. 228-231

Folklor shqiptar: Proza popullore, v. IV:

Pesë grosh të hallallit s. 373-374

Djali i mbretit dhe shtriga s. 474-478

Bylbyl Gjyzdani s. 479-482

Sharku s. 483-487

KURTI, Donat. Prralla kombëtare: mbledhë prej gojës së popullit I:

E Bukura e dheut dhe shtriga s. 51-57

Finoku s. 63-68

Djali i mbretit dhe tri motrat s. 127-130

Boshti s. 212-213

KURTI, Donat. Prralla kombëtare: mbledhë prej gojës së popullit II:

Boure e grue çe zeëjen s. 75-79

Příloha č. 2: Obsah vybraných pohádek

Čarodějný prsten

Chlapec získá díky čarovnému prstenu sultánovu dceru. Ten ji hledá. Čarodějnice se v otrhaných šatech a bosa vydá po světě, aby ji našla. Když objeví palác, předstírá, že je nemohoucí stařenka a je tak pozvána dovnitř. Lstí přiměje princeznu, ať získá od chlapce prsten, pak s princeznou odletí na kůži. Chlapec se ji vydá hledat. Stává se kuchtíkem v jejím paláci a nakonec se s ní opět shledává. Když chlapec najde princeznu, je to opět čarodějnice, kdo se pokusí prince zabít. Shodí ho do jámy a za ním plátno. On přežije a s pomocí myši získá zpět svůj prsten. Čarodějnice skončí tak, jak měl skončit chlapec.

Ďábelské mámení a boží moc

Syn cara se vydává na lov, když spatří rudou krev na bílém sněhu, chce přesně takovou nevěstu. Potká babičku, která mu poradí, že takovou dívku nalezne v lese v jednom domku bez dveří a s jedním oknem. Dívka tam žije s matkou, která pomocí lesních bylin očarovává muže a mění je ve zvířata. Dívka s chlapcem uteče a její matka je pronásleduje. Kouzelné předměty, které předtím carův syn získal, zatarasí čarodějnici cestu. První nechá rozproudit řeku, kterou ale čarodějnice pomocí hole donutí rozestoupit se a ona ji tak překročí. Druhý zažehne oheň, že shoří téměř celý les, ale matka plivne a oheň zhasne. Pomůže jim až pokřižování se a zvolání na boha k východu. Tu udeří blesk do země, která se propadne a matku pohltní.

Dcera čarodějnice

Jeden kupec slíbil cizinci něco, o čem neví, že má doma. Doma se mu ale narodil syn, o kterém nevěděl. Když bylo synovi dvanáct, cizinec si pro něj přijel. Vzal si ho domů. Žil s dcerou a manželkou. Jeho žena byla čarodějnice, vzteklá tak, že musela být spoutána dvanácti řetězy. Oba byli hrozně oškliví, ale dcera krásou oplývala. S chlapcem si padli do oka. Čarodějnice jejich lásce nepřála, proto chtěla hodit chlapce do rozpálené pece. Prikázala dceři, ať ji rozdělá. Ta místo toho plivla na pokojové, kuchyňské a vchodové dveře a řekla chlapci, ať spolu utečou. Když se čarodějnice zeptala dcery, zda je vše hotové, sliny odpovídaly místo ní. Posléze čarodějnice zjistila, že ti dva zmizeli. V tom přišel její muž, hned mu dala nějakou mast, aby je dohonil. Namazal si ji v podpaží a řekl: „*ani o strom ani o pařez*“. Muž ale nedokázal dvojici dvakrát chytit, takže se čarodějnice rozzlobila tak, že přetrhala všechny řetězy. Potřetí vyrazili na koštěti oba majíce podobu ohnivého mraku šlehajícího plameny. Dcera plivla a objevilo se jezero. S chlapcem se proměnili v kachny

plavoucí v jeho středu. Čarodějnice je chtěla chytit, ale neuměla plavat, tak začala vodu pít, tím se nafoukla a praskla. Manžel měl velikou radost, že se ženy zbavil.

Dcera černokněžky

Král se vydal na lov. Když spatřil rudou krev na bílém sněhu, zatoužil po přesně takové nevěstě. Takovou dívkou byla jediná rusalka žijící v podsvětí. Žila tam se svou matkou, černokněžkou, která požírala lidi. Když si král její dceru odvedl, proměnila se v černý mrak a dceru pronásledovala. Dvakrát byla lstí oklamána a svedena z jejich stopy. Potřetí projevila své mateřské city a prosila dceru, ať se vrátí. Ta však byla k prosbě lhostejná, proto na ni čarodějnice uvalila kletbu, že její milý na ni okamžitě po příjezdu domů zapomene. A tak se i stalo. Rusalka namísto v královském paláci žila u stařenky. Za nějaký čas svými kouzly oživila králi paměť a nakonec se stala jeho ženou.

Denice a večernice

Král s královnou nemohli mít děti. Jednou královna dostala ve snu radu, aby snědla rybu, kterou její manžel chytí. Poslala krále rybařit a rybu si pak sama připravila a snědla. Její služka tajně pokrm ochutnala, tak se oběma brzy narodil chlapec. Když oba povyrostli, královnin syn se rozhodl odejít z domova. Na cestě ho však snědla čarodějnice. Druhý chlapec se dozvěděl, že jeho přítel skonal a vydal se ho hledat. V lese potkal čarodějnici a ihned ji začal pronásledovat. Když čarodějnice poznala, že je v koncích, vylezla na strom. Chlapec se uvelebil pod ním, rozdělal oheň a pustil se do jídla. Čarodějnice naříkala, že jí je zima a že má hlad. Nakonec slezla ze stromu a chystala se chlapce sníst, ten na ni však poslal své psy, o kterých jí předtím tvrdil, že je uvázal. Čarodějnice prosila, ať ji ušetří, že mu vrátí přítele. A tak hekla a vyplivla chlapce. Přesto na ni chlapec poštvál psy a ti ji roztrhali. Než osvobozený chlapec skonal rukou čarodějnice, oženil se. Nyní svého přítele osočoval, že se do jeho ženy zamiloval. Nehleděl na to, že mu zachránil život a chtěl se ho zbavit. Přítele utopil. Nakonec ho dostihlo špatné svědomí a svůj život zakončil stejným způsobem.

Devět dětí každé novoluní

Muži padalo do obydlí každý měsíc devět dětí. Jednou toho měl už dost, tak zaklel, že by raději nosil mlýnský kámen na zádech, než aby měl všechny ty děti. Tak se stalo, muž dostal kámen, děti zmizely, ale s dalšími novoluními začaly opět přibývat. Proto se vydal na cestu pro radu. Zažil mnohá úskalí, až nakonec získal návod na to, jak se zbavit všech svých břemen. Měl vlézt pod křídla černému ptákovi a slézt, až uvidí čarodějnice mýt si vlasy. Tam měl čekat do další půlnoci, dokud čarodějnice neuslyší, pak si kámen na zádech uvázat ke

krku a skočit do jezera. Ocitl se na území vševědoucího obra, kterému po nějakou dobu sloužil. Ten mu pak vrátil zmizelé chlapce i s nevěstami. Vrátili se společně domů, kde mezitím ostatní děti úspěšně hospodařily.

Djali i mbretit dhe shtriga (Syn krále a čarodějnice)

Královský chlapec se ztratil v lese, kde narazil na dům čarodějnice. Ta chtěla chlapce sníst, ale on jí sdělil, že odted' bude ona jeho matkou a že u ní bude bydlet. Když dospěl, čarodějnice se ho zeptala, jestli se chce oženit. Odpověděl, že ano. A tak mu dala klíče k dvaceti devíti pokojům domu. Všechny byly prázdné a jedny dveře nešly stále otevřít. Jednou, když čarodějnice usnula, vzal chlapec ze stěny kleště a začal čarodějnici trhat vousy. Mezi nimi našel klíč s číslem 30. Čarodějnice se probudila a zeptala se chlapce, co dělá. Když jí odpověděl, položila mu otázku, zda se chce pořád oženit. Po kladné odpovědi mu dovolila vejít do třicátých dveří. Za nimi bylo třicet krásných dívek. Chlapec si vzal nejkrásnější z nich a vrátil se k čarodějnici. Po pár měsících chtěl chlapec navštívit svůj domov. Čarodějnice měla strach, že už se nevrátí, ale nakonec svolila k cestě. Obdarovala ho na cestu kouzelnou nádobou, která se sama plnila jídlem. Po strastiplné cestě dorazili do chlapcova domova, dívka však odtamtud uprchla. Chlapec se vrátil za čarodějnici, aby mu jí pomohla najít. Ta mu poradila, ať se jde zeptat její sestry, kde ji hledat. Sestra čarodějnice si zavolala na pomoc všechna zvířata, aby zjistila, zda dívku některé z nich nevidělo. S jejich pomocí chlapec dívku našel.

Finoku (Mazaný)

Byli tři bratři. Nejmladšímu se zdál sen, že našel velké bohatství a všichni si pak žili jako králové. Bratr ze svého snu onemocněl. Všichni tři šli k jedné stařeně, aby ho vyléčila. Stařena byla velmi bohatá, měla velký dům obehnaný vysokým plotem a zahradu plnou stromů a květin. Z domu vyšel černý Arab se zbraní. Pozval je dál a řekl, ať počkají na čarodějnici. Poté se ozval rámus jako při zemětřesení. Arab chlapcům sdělil, ať nemají obavy, že to jsou jen duchové, které si čarodějnice koupila a zrovna je trestá za chyby, které udělali. Za chvíli se objevila maličká a velmi ošklivá stařena. Chlapci jí objasnili důvod své návštěvy. Čarodějnice zavřela oči a hluboce vydechla. Pak rozkázala chlapcům, aby dali do krabice tolik lir, kolik je nemocnému, odešli, ale nemocného tam nechali. Chlapec jí prozradil, co ho trápí. Ona ho vyzvala, ať se jí pořádně podívá do očí. Nic neviděl. Řekla, ať se podívá znovu. Kulila oči tak, že byly celé červené. Chlapec se z toho roztrásl. Nakonec viděl všude mrtvé lidi, byla tam i lubie (harpyje), Arab a jeskyně plná peněz. Čarodějnice prohlásila, že ono bohatství bude jeho, ale bude velmi nebezpečné ho získat. Ona mu pomůže, pokud jí půlku

dá. Udělí chlapci radu, jak poklad získat a na pomoc mu věnuje slepice, duchy a svého Araba, zbraň na lubii a medicínu na oživení mrtvých. Když se chlapec vítězně vrátil k čarodějnici, změnila se v krásnou vysokou dívku. Ve skutečnosti se jednalo o miru, která svůj podíl věnovala oživlým zemřelým.

Lék proti kouzlům

Carovi onemocněl syn tak, že nemohl hnout ani rukama ani nohama. Ve snu se mu zjevila dívka, která mu sdělila, že syna očarovala její matka. Poradila mu, aby si opatřil oči z draka, srdce ze saně a hada okřídlence, chyceného mezi nanebevzetím a narozením panny Marie, to vše aby uvařil v jednom ještě neočouzeném hrnci, nenačaté vodě, dívkou živící se svou prací a na ohni nikdy nerozdělaném, potom ať to syn každé ráno třikrát za sebou pije na lačný žaludek ze svatebního poháru a prokletí se zbaví. Vyléčeného chlapce si dívka vzala za muže.

Mbreti e bujku mjek (Král a lékař zemědělec)

Služebnice krále byla mazaná čarodějnice. Měla manžela, kterého nesnášela. Z toho důvodu se mu snažila dělat různé naschvály. Králova žena čekala dítě, jehož pohlaví si přáli znát. Žádný doktor ho nedokázal určit, tak je král všechny zavřel do vězení. Služebná poradila králi, aby se zeptal jejího muže. Ten pohlaví dokázal určit. Služebná se rozzlobila. Chtěla manželovi uškodit, ale naopak mu polepšila. A tak když měl král nemocnici plnou nemocných, ale neměl pro ně lék, služebná mu řekla, že je manžel vyléčí. Ten svou chytrostí problém opět vyřešil a král z něj za odměnu učinil prince.

Perri-Padishahi (Krásný padišáh)

Sipahí¹ měl tři dcery. Jednou jel do města, ze kterého jim chtěl přivést dárky. Starší žádaly nábytek do svých pokojů, ta nejmladší si přála šátek krásného Padišáha. Dívky chtěly vědět, co nejmladší sestra se šátkem dělá, proto se domluvily s jednou stařenou, že to zjistí. Šátek po jeho namočení a usušení přinášel krásného muže. Stařena se pozvala k nejmladší sestře. Jedly, pily, a když stařena usnula, dívenka pozvala svého milého. Chlapec se ihned rozhněval, když stařenu spatřil. Stařena, ale spala tak nic neviděla, což řekla i sestrám. Druhý den poslaly sestry pro čarodějnici. Poručily, že nesmí spát a musí se pořádně dívat. A tak se stalo stejně jako předešlé noci. Akorát čarodějnice nespala a vypověděla sestrám, že sestru navštěvuje krásný mladý muž. Domluvily se, že čarodějnice ukončí tyto noční návštěvy. Rozbila pár oken a střepy naplnila komín, kudy vstupoval chlapec do pokoje. Večer dívka

---

¹ Jezdec osmanského vojska

dělala jako obvykle, když ale chlapec vcházel, zranil se o střepy. Tak se otočil a odešel. Děvče hned poznalo, že někdo provedl něco zlého. Vydala se chlapce hledat a po mnoha útrapách se s ním opět shledala.

Princezna holubice, princ holub

V jednom království měl král tři syny, v jiném král jednu dceru. Dva starší se vydali na námluvy té dcery, ale neuspěli. Cestou zpět jeli lesem, kde narazili na hostinec ježibaby se železným nosem. Na levém rameni nesla stoletou vránu a na pravém dvoustletého havrana a míchala zlaté karty. Bratři s ní hráli, do půlnoci se jim dařilo, ale ráno jim nezbylo nic. Darem alespoň dostali vejce, které měnilo lidi ve vrány. Třetí bratr u námluv uspěl. Bratři žárlili a po nevěstě hodili vejce, ta se namísto vrány proměnila v holubici, protože služka ježibaby zaměnila toto vraní vejce za vejce holubí. Čarodějnice se ihned zjevila v podobě vichru a zakletou princeznu unesla. Chtěla z ní udělat nevěstu pro svého syna. Princ ji však našel, usekl jí hlavu, princeznu si vzal a služebnou osvobodil.

Ptáček Slaviček

Tři sestry se baví o tom, co by každá z nich udělala pro muže, kterého by si vzala. Nejmladší by si chtěla vzít krále. Ten jejich rozhovor slyší a souhlasí se sňatkem. Jeho matka, čarodějnice, na dívku nesmírně žárlí a nakáže porodní bábě, ať se zbaví dětí, které dívka s králem čeká. Ta je pošle po vodě, kde je nalezne mlynář. U něj děti vyrůstají. Za čas se matka krále dozví, že děti stále žijí. Vyšle babu, ať tentokrát své dílo dokoná. Baba se spřátelí s dívkou a nabádá ji, aby své bratry poslala pro Ptáčka slavička. Nejmladší z nich ho nakonec získá. Ptáček dětem dopomůže k tomu, aby se vrátili ke svým rodičům.

Tri motrat (Tři sestry)

Tři sestry se baví o tom, co by každá z nich udělala pro muže, kterého by si vzala. Vyslechne je král a na základě toho si vezme nejmladší dceru. Starší sestry žárlí, a proto se domluví s čarodějnici, že se zbaví dětí, které sestra s králem čeká. Hodí je v koši do moře a místo nich podstrčí štěňata. Král nařídí strčit ženu po pás do hnoje. Po čase se sestry dozvědí, že děti stále žijí. Chtějí je zabít než se o nich dozví král. A tak se za nimi vydá čarodějnice. Potká dívku a hned se s ní spřátelí. Přiměje ji nařídít bratrovi, aby jí přinesl pár dubových listů. Dívka si nechá poradit a chlapec jde. Jakmile vylezl na dub a chopil se jednoho listu, zana zakřičela a nechala chlapci zkamenět nohy po kolena. Chlapec tahal dál a zana pokračovala. Když potřetí zatáhl za list, z pouzdra chlapci vypadl nůž, který rozbil kámen a osvobodil tělo. Tak vzal rychle list a odnesl ho setře. Čarodějnice musí jít k dívce znovu.

Tentokrát jí namluví, aby chlapec přinesl větev. Vše probíhá stejně jako předtím, takže čarodějnice přichází znovu a chce celý strom. Nyní se před chlapce postaví zana se slovy: „*bud' mi dub nech nebo mě vem taky*“. A tak ji bere také. Zana se o čarodějnici postará. Vezme ji za temeno hlavy a hodí s ní tak, že dopadne na zem mrtvá. Král se o všem dozví, a tak se šťastně všichni shledají.

Trpělivý kámen

Princ ležel bez života ve zlaté truhle. Na hrudi mu ležela kniha, kterou musela nějaká dívka čtyřicet dní číst, aby prince oživila a stala se jeho ženou. Jednou se čtení chopila krásná a chudá dívka. Když měl nastat čtyřicátý den, objevila se černoška, dcera čarodějnice, která dívku obelstila, a prince si vzala namísto ní. Z dívky navíc udělala svou služku. Dívka byla tolik nešťastná z toho, co se stalo, že si přála přijít o svůj život. Princ jí v tom zabránil, zvěděl od ní pravdu. Černošku nechal zabít a vzal si ji.

Tři sestry

Tři sestry se baví o tom, co by každá z nich udělala, kdyby si ji vzal král za ženu. Jenom nejmladší dokáže splnit, co řekla. Král si ji proto vezme. Sestry nesmírně žárlí, proto si najmou babici, která se má zbavit dětí, které jejich mladší sestra zanedlouho porodí. Babice je pošle po řece. Děti však zůstávají na živu a spokojeně vyrůstají. Za čas se sestry dozvedí, že děti stále žijí. Vyšlou čarodějnici, ať tentokrát své dílo dokoná. Čarodějnice se spřátelí s dívkou a nabádá ji, aby po bratrovi chtěla přinést různé věci od víl. S těmito úkoly mu pomáhá létající kůň. Gjul Jordana. Královna víl, nakonec promění čarodějnici svým prstenem v kámen a děti se vrátí ke svým rodičům.

Vajza me trëndafille dhe margaritarë (Dívka s růží a perlami)

Princi se zdál sen o dívce, které rostly růže po tvářích, když se smála, když plakala, plakala perly, když chodila, rostla pod ní svěží tráva, a když se myla, smývala ze sebe zlato. Hned ráno řekl matce, že takovou chce za ženu. A tak pro ni poslali xhiku. Když xhika našla dívku, zkusila, zda umí vše, co spatřil chlapec ve snu, pak ji jménem prince požádala o ruku a vydaly se na cestu. Dívka na cestě dostala žízeň a požádala o vodu. Stařena řekla: „*Voda za oko*“. A tak si dívka vypíchla oko. Pak ale znovu dostala žízeň a baba chtěla i druhé oko. Když se blížili k paláci, stařena hodila dívku do příkopu a za nevěstu oblékla svou dceru. Dívku v příkopu našel derviš a postaral se o ni. Brzy to stařena zjistila. Šla na trh prodávat papuče nasáklé jedem. Dívka si je koupila, navlékla a umřela. Ale jakmile co jí je sundali, opět oživila. Nastal čas, kdy falešná nevěsta potřebovala růže, a tak dívka ty své začala

prodávat. Jednu za oko. Baba je koupila za oči a sdělila dceři: „*ta čarodějnice ještě žije*“. Dcera jí poručila otrávit prsteny a prodat jí je. Tak se stalo a dívka se již neprobudila. Derviš křičel zoufale její jméno, což uslyšel princ. Šel se podívat, co se stalo a spatřil svou vysněnou dívku mrtvou. Prsten hodil do vody a dívka obživila. Matka s dcerou byly zabity. Princ si se oženil s dívkou ze snu.

Zakletý vepř

Král měl tři dcery, které měly předurčený osud. Nejmladší bylo souzeno provdat se za vepře. Byla z toho velmi nešťastná, ale učinila tak. V noci se vepř změnil v krásného mladíka. Zlá čarodějnice totiž zaklela prince do podoby vepře, jelikož on jí zabil v bitvě syna šarkána. Když se vepř oženil, čarodějnice se naoko spřátelila s jeho ženou a poradila jí, aby manželovi ovázala nohu černou nití, aby se prokletí zlomilo. Avšak byla vykutálená, jelikož kletba měla být prolomena za tři dny a takto trvala další tři roky. Vepř se na svou ženu rozzlobil a zmizel. Dívka se ho v požehnaném stavu vydala hledat a po mnoha útrapách se s ním opět shledala.

